

Molim da ovo
Zavedete za vratite.
13. XI 65

Vuzović P.V.

345

KOMISIJA ZA KULTURNE VEZE SA INOSTRASTVOM

PRIMLJENO: 15. XI. 1965

Org. jed.	Broj	Prilog	Vrednost
3	68.7-45		

I Z V E Š T A J

o sastanku evropskih direktora Fulbrajtovog programa
(Lizbona, 1 - 5. XI 1965)

Na sastanku je učestvovalo 18 direktora Fulbrajtovog programa u evropskim zemljama (Austrija, Belgija, Kipar, Danska, Finska, Francuska, Zap. Nemačka, Grčka, Island, Italija, Holendija, Norveška, Portugal, Španija, Švedska, Vel. Britanija, Jugoslavija, Izrael). U većini ovih zemalja, Fulbrajtov program se sprovodi već preko 15 godina. Program je zato dobro uhođen, a i administrativno ukalupljen, iako je došlo u pogledu uloge i finansiranja Fulbrajtovog programa do znatnih promena. Dok je pre 15 godina Fulbrajtov program predstavljao najvažniji element u razmeni naučnih kadrova između Evrope i SAD, danas se finansira iz Fulbrajtovog programa samo neznatan deo ove razmene. I dok je u prošloj deceniji Fulbrajtov program finansiran isključivo iz američkih sredstava, danas se rastući deo programa - 5 do 80 % - finansira iz evropskih sredstava. Zato je neizbežno da zapadno-evropske zemlje traže veći udeo u odlučivanju u programu i za lizbonski sastanak je karakteristično da je zaključeno da se pripremi predlog za buduću delatnost Fulbrajtovog programa pri čemu bi trebalo obezbediti veću ulogu evropskih zemalja u programu. Za takvu preorijentaciju programa se je najčvršće zauzeo francuski direktor, a pored njega zapadnonemački, austrijski, švedski i norveški direktor. A za takvu preorijentaciju su se zauzeli i direktori iz nekih zemalja koji su američki državljani (na pr. direktori iz Izraela i Danske) kojima kod sprovođenja programa smeta detaljna tutela američke ambasade.

Gornja politička nota je dolazila do izražaja uglavnom u uvodnom i zaključnom delu diskusija, a manje u ostalim tačkama dnevnog reda koji se odnosio na administraciju programa, na odabiranje kandidata i njihove kvalifikacije (većina zemalja se izjasnila protiv uključivanja nediplomiranih američkih studenata u program), na publicitet programa (čemu Amerikanci pridaju naročitu pažnju), na simplifikaciju komplikovane administracije,

koju je State Department u toku godine razvio, na finansijske propise programa i sl. Istina, i kod ovih tačaka se ponekad osećala politička nota; u diskusiji o tkzv. "američkim studijama", neki evropski direktori su isticali da ove studije ne smeju da služe američkoj propagandi. Dalje je karakteristično da su evropski direktori bili protiv povećanja stipendija za američke naučnike (čije stipendije su mnogo manje od njihovih plata u SAD).

Predstavnici State Departmenta su u diskusiji priznavali da je potrebna izvesna preorijentacija Fulbrajtovog programa koja će odgovarati finansijskom učešću američke i evropske strane u finansiranju programa i uopšte odgovarati promenjenim odnosima između SAD i Evrope. Međutim ni Amerikanci ni Zapadni Evropljani nisu još imali određenije pojmove o tome kakve promene su moguće pa je zaključeno da jedan Komitet direktora iz 5 zemalja (Belgija, Engleska, Francuska, Italija i Portugal) oceni perspektive programa o čemu bi se diskutovalo na narednom sastanku direktora; po mogućstvu be se održao i sastanak članova binacionalnih komisija čime bi se ujedno obeležila i dvadesetogodišnjica Fulbrajtovog programa.

Učešće Jugoslavije u Fulbrajtovom programu je bilo opšte pozdravljeno, pored ostalog i zbog toga jer ono otvara put za učešće drugih istočnoevropskih zemalja u programu; u privatnim razgovorima se videlo da u SAD i u zapadnoj Evropi očekuju učešće Poljske, ČSSR i Mađarske. Isto tako je u privatnim razgovorima došla do izražaja opšta želja da se jedan od narednih sastanaka održi u Dubrovniku (što bi trebalo prihvatiti).

U pogledu sprovođenja programa u Jugoslaviji, s naše strane je isticana u prvom redu potreba za povećanjem programa s čime se Amerikanci u načelu slažu; oni smatraju da je početak program u Jugoslaviji bio uspešan i da će se program postepeno povećavati. Isto tako oni ne očekuju da bi u toku sprovođenja sadašnjeg sporazuma (tj. do 1969) došlo do finansiranja iz jugoslovenskih sredstava. Dalje je Amerikancima jasno da mora biti u jugoslovenskom programu težište na prirodnim i tehnološkim naukama. Amerikanci međutim očekuju prvo da će i u Jugoslaviji program imati publicitet sličan publicitetu u zap.

Evropi i drugo da će američki naučnici u Jugoslaviji imati uspješne uslove rada (uključivo tu i odgovarajuće stanove). Isto tako je jasno da će Amerikanci u okviru Fulbrajtovog programa i van njega forsirati s jedne strane američke studije (u prvom redu predavanja o američkoj literaturi i istoriji) na našim univerzitetima, a s druge strane studij jugoslovenskih problema na američkim univerzitetima. Dalje je bilo i u Lisboni govora o tome da se Fulbrajtova komisija u Jugoslaviji razvije u organ za posredovanje ili pomaganje one jugoslovensko-američke studijske razmene koja nije finansirana iz Fulbrajtovog programa.

Dostavljeno:

drugu Vipotniku

drugu Vejnoviću

DSIP-u - III upravi